

MITA BÜLTEN - II

Mart 2024 ✦

MITA MAKE INFORMATION TRUE AGAIN

Demokratik Değerleri Güçlendirmek: Türk-Amerikan İlişkilerinde Enformasyon Doğrulama

Yaşadığımız dönem, iletişim çağı, bilgi çağı, teknoloji çağı veya dijital çağ gibi farklı isimlerle adlandırılmaktadır. Bu durum her ne kadar bilgiye erişimimizi kolaylaştırıyor olsa da ulaştığımız bilginin niteliği ile ilgili oldukça önemli bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Günümüzdeki en önemli sorunlardan birisi olarak kabul edilen bilgi düzensizlikleri (dezenformasyon, mezenformasyon, malenformasyon) ve sahte haberler ile mücadele konusunda atılması gereken adımlar ve alınması gereken önemler kapsamında “doğruluk kontrolü platformları/uygulamaları” oldukça kritik bir öneme sahiptir. Zira, gündelik hayatımızda sıklıkla karşılaştığımız yalan, yanlış ve hatta sahte haberlerin “doğruluğunu” kontrol edebileceğimiz yegâne mekanizma olarak doğruluk kontrolü platformları/uygulamaları kabul edilmektedir. Özellikle 2016 yılındaki Amerikan Başkanlık seçimi ve Brexit Referandumu döneminde yaşanan gerçeklikten kopuk tartışmalar ve haberler, doğruluk kontrolü konusunda geniş çaplı bir farkındalık oluşmasında etkili olmuştur.

IFCN Nedir?

Tam ismi “International Fact-Checking Network-IFCN” olan ve Türkçe’ye “Uluslararası Doğrulama Ağı” olarak çevrilen IFCN 2015 yılında ABD’deki Poynter Medya Çalışmaları Enstitüsü bünyesinde kurulan uluslararası bir girişimdir. IFCN’nin temel amacı, dünyanın her yerinde faaliyet gösteren doğruluk kontrolü platformlarını bir araya getirmek ve bu platformların faaliyetlerin belirli bir standartta ilerlemesini sağlamaktır.

Bülten İçeriği

Giriş

Doğruluk Kontrolü
Platformları

Proje Faaliyeti:
2. Öğrenci Çalıştayı

Proje Faaliyeti:
3. Öğrenci Çalıştayı

Doğruluk Kontrolü Platformları

Oldukça eski bir tarihe sahip olan doğruluk kontrolü uygulamalarının/platformlarının kökenleri 18. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Ancak, bu uygulamaların günümüzde oldukça popüler uygulamalar haline gelmesinde 1990'lı yıllardan itibaren sahte haber ve yanıltıcı reklam içeriklerinin sayısında yaşanan artış ve özellikle 2000'li yıllarda iletişim teknolojilerinde yaşanan devrim niteliğindeki gelişmeler belirleyici olmuştur. Zira, geleneksel medyanın (gazete, radyo ve televizyon) yanı sıra yeni medya araçlarının (sosyal medya platformları ve online platformlar) hayatımıza dahil olması ve bu araçların haber almak için kullanılan birincil kaynaklar haline gelmesi doğrulama kontrolü kurumlarının/platformlarının günümüzde öneminin artmasında etkili olmuştur.

Tüm dünyada sayıları giderek artan doğruluk kontrolü platformlarının Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en önemli örnekleri arasında "PolitiFact.com" ve "Factcheck.com", yer almaktadır. Avrupa Birliği sınırları içerisinde en bilinen doğruluk kontrolü platformları olarak ise "EUvsDisinfo" ve "Stopfake" gibi kuruluşlardan bahsedebiliriz.

Benzer bir şekilde, Türkiye'de de son onyılıda doğruluk kontrolü platformlarının sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır. Bahsedilen platformların Türkiye'deki ilk örneği 2009 yılında kurulan "yalansavar.org" adlı doğruluk kontrolü platformudur. Bu platformun ardından Türkiye'de pek çok doğruluk kontrolü platformu kurulmuştur. Bahsedilen platformların en önemli ve en bilinen örnekleri arasında 2014 yılında kurulan "dogrulukpayi.com" ve 2015 yılında kurulan "teyit.org" ve "factcheck.TR" adlı platformlar yer almaktadır. 2009 yılından itibaren Türkiye'de kurulan doğruluk kontrolü uygulamalarının/platformlarının tam listesi ve bu platformlara ilişkin detaylı bilgiler Akın Ünver'in 2020 yılında yazdığı ve Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi (EDAM) tarafından yayınlanan "Türkiye'de Doğruluk Kontrolü ve Doğrulama Kuruluşları" başlıklı rapor temel alınarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Platform Web Sitesi	Kuruluş Tarihi	Merkezi	Başkanı/Direktörü	IFCN Üyesi
Yalansavar.org	2009	San Francisco, CA	Dr. Işıl Arıcan	Hayır
Malumatfurus.org	2009	İstanbul	Belirtilmemiş	Hayır
EvrinAgaci.org	2010	Lubbock, TX	Çağrı Mert Bakırcı-Taylor	Hayır
DogrulukPayi.com	2014	İstanbul	Batuhan Ersun	Evet
Teyit.org	2015	İstanbul	Mehmet Atakan Foça	Evet
Gununyanlari.com	2015	İstanbul	Belirtilmemiş	Hayır
FactCheck.TR	2015	İstanbul	Belirtilmemiş	Hayır
Doğrula.org	2017	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Hayır

Bahsedilen kavramlar ve daha fazlası hakkında detaylı bilgilere ulaşmak için:
<https://www.globacademy.org/kaynaklar/>

2.Öğrenci Çalıştayı:

“Demokratik Değerleri Güçlendirmek; Türk-Amerikan İlişkilerinde Enformasyon Doğrulama”

Kapadokya Üniversitesi, Nevşehir, 19-21 Şubat 2024

Çalıştayın ikinci gününde ise alanında uzman akademisyenler tarafından “İnfodemi ve Bilgi Düzensizlikleri Türleri”, “Doğruluk Kontrolü: Metodolojisi ve Uygulamaları”, “21. Yüzyılda Psikolojik Savaş ve Bilişsel Savaşlar”, “Gerçek Ötesi Çağda Dış Politika ve UA İlişkilerde Dezenformasyon, Yanlış Bilgi ve Sahte Haber” ve “Türkiye-ABD-NATO İlişkileri” başlıklı konular özelinde seminerler verildi.

Çalıştayın üçüncü ve son gününde ise katılımcılar dezenformasyonla mücadele konusunu destekleyici çevrimiçi oyunlar oynayarak, öğrendikleri yöntemleri pratikte deneyimlediler. Ardından aktivite uzmanları desteğiyle, başta Rusya-Ukrayna Savaşı olmak üzere son dönemde sosyal medya platformlarında sıklıkla karşılaşılan dezenformasyon örneklerinden yola çıkılarak, katılımcıların farklı platformlardan ilgili haberlerin doğruluk kontrolü yapmalarına imkân sağlayan grup çalışması ve uygulama yaptırıldı.

Sertifika töreninin ardından çalıştayın öğleden sonraki kısmında katılımcılar Global Academy ile Kapadokya Üniversitesi ortaklığında düzenlenen “Küresel Dönüşümün Odağında Türkiye'nin Transatlantik İlişkileri” başlıklı konferansa katılarak, Prof. Dr. Özgün Erler Bayır'ın (İstanbul Üniversitesi) kolaylaştırıcılığında Prof. Dr. Mustafa Aydın (Kadir Has Üniversitesi), Prof. Dr. Serhat Güvenç (Kadir Has Üniversitesi), Barçın Yınanç (Gazeteci) ve Dr. Öğretim Üyesi Kaan Ataç'ın (Mersin Üniversitesi) konuşmalarını dinleyerek, tartışmalara katıldılar. Yaklaşık iki saat süren konferans süresince Türk-Amerikan ilişkilerinin mevcut durumu ve geleceği ile Türkiye'nin NATO bağlantısı çerçevesinde ileriye dönük konular ele alındı. Çalıştay katılımcılarının yanı sıra Kapadokya ve Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi'nden öğrenci ve akademik katılma açık olan konferans sunumların ardından gerçekleştirilen soru-cevap kısmıyla sona erdi.

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği tarafından ABD Büyükelçiliği ve Global Academy destekleriyle sürdürülen “Make Information True Again” (MITA) projesi kapsamında 19-21 Şubat 2024 tarihleri arasında Kapadokya Üniversitesi'nde “Demokratik Değerleri Güçlendirmek; Türk-Amerikan İlişkilerinde Enformasyon Doğrulama” konulu ikinci öğrenci çalıştayı gerçekleştirildi.

Çalıştaya, Kapadokya Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nden Uluslararası İlişkiler ile Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümlerinde lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenim gören 20 öğrenci katıldı.

Çalıştayın ilk gününde katılımcılara, çalıştay kapsamında yapılması planlanan faaliyetler konusunda bilgi verilerek, konu uzmanları tarafından “Hakikat Sonrası Çağ: Gerçekler ve Yarı-Gerçekler” ile ilgili eğitim verildi.

MITA projesinin web sitesine ulaşmak için:

<https://www.globacademy.org/mita-projesi/>

Global Akademi web sitesine ulaşmak için:

<https://www.globacademy.org/>

Uluslararası İlişkiler Konseyi web sitesine ulaşmak için:

<https://www.uik.org.tr/>

3.Öğrenci Çalıştayı:

“Demokratik Değerleri Güçlendirmek; Türk-Amerikan İlişkilerinde Enformasyon Doğrulama”

Kadir Has Üniversitesi, İstanbul, 15-17 Mart 2024

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği tarafından ABD Büyükelçiliği ve Global Academy desteğiyle gerçekleştirilen “Make Information True Again” (MITA) projesi kapsamında 15-17 Mart 2024 tarihlerinde Kadir Has Üniversitesi’nde “Demokratik Değerleri Güçlendirmek; Türk-Amerikan İlişkilerinde Enformasyon Doğrulama” konulu üçüncü öğrenci çalıştayı gerçekleştirildi.

Çalıştaya, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Galatasaray Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi ve İstanbul Arel Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi bölümlerinde lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim gören 22 öğrenci katıldı. Çalıştayı ilk gününde katılımcılara uzmanlar tarafından “Hakikat Sonrası Çağ: Gerçekler ve Yarı-Gerçekler” ile ilgili eğitim verildi. Çalıştayı öğleden sonraki kısmında ise “Küresel Dönüşümün Odağında Türkiye’nin Transatlantik İlişkileri” başlıklı konferans, Prof. Dr. Özgün Eler Bayır’ın (İstanbul Üniversitesi) kolaylaştırıcısı, Prof. Dr. Mustafa Aydın (Kadir Has Üniversitesi), Prof. Dr. Serhat Güvenç (Kadir Has Üniversitesi), Barçın Yinanç, (Gazeteci) ve Dr. Öğretim Üyesi Kaan Ataç’ın (Mersin Üniversitesi) konuşmacı olarak katılımları ile düzenlendi. İki buçuk saat süren konferans boyunca Türk-Amerikan ilişkileri özelinde tarihsel ve güncel konular ele alınarak, izleyicilerin soruları cevaplandı.

Çalıştayı ikinci gününde ise hem aktivite uzmanları hem de alanında uzman akademisyenler tarafından “İnfodemi ve Bilgi Düzensizlikleri Türleri”, “Doğruluk Kontrolü: Metodolojisi ve Uygulamaları”, “21. Yüzyılda Psikolojik Savaş ve Bilişsel Savaşlar”, “Gerçek Ötesi Çağda Dış Politika ve UA İlişkilerde Dezenformasyon, Yanlış Bilgi ve Sahte Haber”, “Türkiye-ABD-NATO İlişkileri”, başlıklı konularda seminerler verildi. Çalıştayı üçüncü ve son gününde ise katılımcılara önce dezenformasyonla mücadele konusunu destekleyici çevrimiçi oyunlar oynatıldı. Devamında aktivite uzmanları başta Rusya-Ukrayna Savaşı olmak üzere son dönemde sosyal medya platformlarında sıklıkla karşılaşılan dezenformasyon örneklerinden bahsederek, katılımcıların farklı platformlardan bu haberlerin doğruluk kontrolü yapabilmesine imkân sağlayan grup çalışması ve uygulamalar yaptırıldı. Üç gün boyunca devam eden çalıştay, sertifika töreni ile son buldu.

Etkinliğin detaylarına ve projenin tanıtım videosuna ulaşmak için:

<https://www.globacademy.org/mita-projesi/>

The “Make Information True Again: Reinforcing Democratic Values to Foster U.S-Turkey Relations” project is funded in part by a grant from the U.S. Mission to Türkiye. The opinions, findings and conclusions stated herein are those of the participants/speakers and do not necessarily reflect those of the United States Department of State.

“Demokratik Değerleri Güçlendirmek; Türk-Amerikan İlişkilerinde Enformasyon Doğrulama” başlıklı proje ABD’nin Türkiye Büyükelçiliği tarafından sağlanan destekle gerçekleştirilmektedir. Proje kapsamında dile getirilen fikirler, bulgular, sonuçlar katılımcıların kişisel görüşleri olup, ABD Dışişleri Bakanlığı’nın görüşlerini yansıtmaz.